Liikenne- ja viestintävaliokunnalle
Liv@eduskunta.fi

HE 74/2016 vp
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

FK PITÄÄ EHDOTETTUJA MUUTOKSIA LÄHTÖKOHTAISESTI KANNATETTAVINA

Liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Finanssialan Keskusliitolta (FK) lausuntoa yllä mainitussa asiassa. FK toteaa lausuntonaan seuraavaa.

- Koska luottamusverkoston asettamat vaatimukset ovat vielä täsmentymättä, päätöstä liittymisestä luottamusverkostoon ei ole mahdollista tehdä ehdotetussa aikataulussa. Luottamusverkostoon liittymistä koskevan aieilmoituksen takarajaksi tulisi asettaa 31.12.2016.
- Pidämme hyvänä, että vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjoaja voi edelleenkin päättää itsenäisesti niistä tunnistusvälineistä, joita se hyväksyy itse tarjoamissaan asiointipalveluissa.
- Pankkitunnisteita ja Tupas-tunnistuspalvelua samoin kuin muita vahvan sähköisen tunnistamisen palveluja on voitava tarjota vahvana tunnistuspalveluna myös luottamusverkoston ulkopuolella, jotta ei rajoiteta yksityisten toimijoiden valinnanvapautta.
- Vahvaa sähköistä tunnistuspalvelua voi tarjota jatkossa vain luottamusverkostoon kuuluva toimija. Vahvan sähköisen tunnistamisen käsitettä ei kuitenkaan voida monopolisoida ja sen kytkentä luottamusverkostoon tulisi poistaa.

1 Ehdotettuja siirtymäaikoja tulisi tarkistaa

Muutosten ehdotetaan tulevan voimaan 1.7.2016. Tunnistuspalvelun tarjoajien tulee ilmoittaa kahden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta aikeestaan jatkaa luottamusverkostossa. **Koska luottamusverkoston asettamat vaatimukset ovat vielä täsmentymättä, päätöstä liittymisestä luottamusverkostoon ei ole mahdollista tehdä esitetyssä aikataulussa 31.8.2016 mennessä. FK ehdottaa luottamusverkostoon liittymistä koskevan aieilmoituksen takarajaksi 31.12.2016.**

Viestintävirasto on valmistellut tarkempia määräyksiä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta. Tämän hetkisen tiedon mukaan määräys edellyttäisi merkittäviä muutoksia nykyiseen Tupas-rajapintaan. Muutokset olisi pääosin toteutettava hyvissä ajoin ennen luottamusverkoston käyttöönottoa 1.5.2017. Pidämme aikataulua mahdottomana. Kaikki tekniset muutokset voitaisiin toteuttaa eurooppalaisen sääntelyn edellyttämässä aikataulussa 18.9.2018 mennessä. Kansallisesti ei tule asettaa tiukempia aikatauluvaatimuksia.

2 Tunnistuspalvelun tarjoajan tulee voida päättää itsenäisesti omissa palveluissaan käytettävistä tunnistusvälineistä

Pidämme hyvänä, että vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjoaja voi edelleenkin päättää itsenäisesti niistä tunnistusvälineistä, joita se hyväksyy omissa asiointipalveluissaan. Pankkitunnukset on tarkoitettu ensisijaisesti pankin omien palvelujen käyttöön, Tupas-tunnistautuminen muiden asiointipalveluissa on lisäpalvelu.

Finanssialan Keskusliitto
Bulevardi 28, 00120 Helsinki
Puh: 020 793 4200
Faksi: 020 793 4202
etunimi.sukunimi@fkl.fi
www.fkl.fi

Finansbranschens Centralförbund
Bulevarden 28, 00120 Helsingfors, Finland
Tel: +358 20 793 4200
Fax: +358 20 793 4202
fornamn.efternamn@fkl.fi

Federation of Finnish Financial Services
Bulevardi 28, 00120 Helsinki, Finland
Tel: +358 20 793 4200
Fax: +358 20 793 4202
firstname.lastname@fkl.fi

Pankin omille palveluille kuten verkkopankille asetetut vaatimukset määräytyvät muun muassa rahanpesulainsäädännön, riskienhallintaa, toimintojen ulkoistamista ja palvelujen jatkuvuutta koskevan sääntelyn ja finanssivalvojien antamien määräysten mukaisesti. Lisäksi vahvan sähköisen tunnistamisen vaatimukset täsmentyvät äskettäin voimaantulleen maksupalveludirektivin (PSD2) ja Euroopan pankkivalvontaviranomaisen (EBA) paraikaa valmisteltavana olevien sitovien teknisten määräysten myötä.

3 Vahvoja sähköisiä tunnistuspalveluja on voitava tarjota myös luottamusverkoston ulkopuolella

Pankkitunnisteita ja Tupas-tunnistuspalvelua samoin kuin muita vahvan sähköisen tunnistamisen palveluja on voitava tarjota vahvana tunnistuspalveluna myös luottamusverkoston ulkopuolella. Muutoin vahvaa sähköistä tunnistusta käyttävien yksityissektorin palveluntarjoajien olisi käytännössä pakko hankkia vahvan sähköisen tunnistamisen palvelut luottamusverkostosta, mikä rajoittaisi näiden vapautta hankkia vastaavantasoisia tpalveluja luottamusverkoston ulkopuolisilta palveluntarjoajilta. Riskinä on, että nykyiset tunnistuspalvelusopimukset on irtisanottava 1.5.2017 mennessä. Vaikutukset sähköisten palvelujen käyttöön voivat olla ennalta-arvaamattomia.

4 Sähköisen vahvan tunnistamisen käsite ei ole vain luottamusverkoston asia

Tunnistuslain mukaan vahvaa sähköistä tunnistuspalvelua voi tarjota jatkossa vain luottamusverkostoon kuuluva toimija. Vahvan sähköisen tunnistamisen käsitettä ei kuitenkaan voida monopolisoida ja sen kytkentä luottamusverkostoon tulisi poistaa.

Mikä tahansa PKI-pohjainen väline, kuten sirullinen luottokortti, on tosiasiallisesti yhtä vahva riippumatta siitä, onko sen tarjoaja luottamusverkostossa, onko väline ilmoitettu liikkeellelaskijan kotivaltiossa komissiolle vai onko kyse EU:n ulkopuolella liikkeellelasketusta välineestä. Tunnistuslain tavoitteena tulisi olla kilpailun ja valinnanvapauden lisääminen eikä vahvan sähköisen tunnistuspalveluiden tarjoamisen monopolisoiminen pelkästään luottamusverkkoon kuuluvien tahojen yksinoikeudeksi.

5 Ensitunnistamisessa käytettävät henkilöllisyysasiakirjat

FK pitää lähtökohtaisesti kannatettavana sitä, että ajokorttia ei voitaisi enää käyttää, koska ajokortti muodostaa merkittävän turvallisuusriskin sen heikkojen turvatekijöiden vuoksi. Vaihtoehtona olisi ajokortin turvatekijöiden vahvistaminen nykyisestä.

Ajokorttia pidetään tosiasiassa haltijansa henkilöllisyyden osoittavana asiakirjana yksityissektorin ohella myös julkishallinnossa. Suhtautuminen ajokortin käyttökelpoisuuteen edellyttäisi johdonmukaisuutta. Ajokortin poistuminen todentamisasiakirjoista aiheuttaa merkittäviä muutoksia käytännön asiointitilanteissa. Koska ajokorttia käytetään edelleenkin laajasti, kokonaisvaikutukset eri asiointitilanteissa tulee arvioida. Tämän vuoksi viranomaisten tulisi huolehtia kansalaisviestinnästä. Henkilökorttia tai passia ei ole kaikilla kansalaisilla, osa voi pitää sen hankkimista turhana ja liian kalliina käyttöön ja voimassaoloon nähden. Kaikille ei ole mahdollista hakea passia sähköisesti, mikä edellyttää oman käyntinsä poliisin toimilupapisteessä.

FK pitää hyvänä, että olemassa oleva asiakassuhde voidaan ottaa huomioon tunnistuslain edellyttämässä ensitunnistamisessa. Pidämme lisäksi välttämättömänä, että passien ja henkilökorttien sulkulistapalvelua koskeva hanke etenee ripeästi.

6 Ketjutustilanteet tulisi arvioida tarkemmin

Asiakkaan ensitunnistaminen ja luottaminen toisen tekemään ensitunnistukseen eivät ole sama asia. Mahdollisuutta ketjuttaa tunnistusvälineitä tulisikin arvioida tarkemmin muun muassa riskienhallinnan näkökulmasta. Koska vahva tunnistusväline voidaan myöntää toisen vahvan tunnistusvälineen avulla vapaasti, taustalla voi olla pitkä ketju. Ketjutustilanteissa ei voida edellyttää, että ensitunnistaminen olisi ajallisesti ”voimassa” rajoituksetta.

Tunnistusvälineiden ketjutustilannetta ei ole perusteellisesti arvioitu luottamusverkon käyttöönoton valmistelun aikana. Oma kysymyksensä on, missä rajoissa toisen tekemään ensitunnistamiseen ketjutustilanteissa voidaan ylipäätään vedota.

7 Tunnistuspalvelujen sääntely ja rahanpesulainsäädäntö on sovitettava yhteen

FK pitää välttämättömänä, että asiakkaan tunnistaminen ja henkilöllisyyden todentaminen voitaisiin toteuttaa vahvaa sähköistä tunnistamista hyödyntäen. Rahanpesun estämiseen liittyvien vaatimusten takia pankki ei voi täysimääräisesti hyödyntää muun tunnistusvälineen tarjoajan myöntämää välinettä asiakassuhteen perustamisessa**.** On välttämätöntä, että pankin ei tarvitse erikseen hankkia ja arkistoida asiakkaan henkilöllisyyden todentamisessa käytetyn asiakirjan tunniste- ja myöntäjätietoja tai kopioita. Pankin tulisi voida luottaa siihen, että tiedot olisivat saatavilla tunnistusvälineen myöntäjältä asiakassuhteen aikana ja sen jälkeenkin.

8 Muut kommentit

Tunnistustapahtumaa ja tunnistusvälinettä koskevien tietojen tallentaminen ja käyttö perustuvat sopimussuhteeseen. Kyse voi olla asiakassuhdetta yleensä koskevasta tiedoista, kkuten nimi, henkilötunnus ja osoite. **Henkilötietoja tulisi olla mahdollista käsitellä ja luovuttaa niin kauan kuin niiden käsittely on tarpeellista rekisterinpitäjän toiminnan kannalta.** Myös tunnistuspalvelun käyttäjän (luottavan tahon) kannalta esimerkiksi henkilötietojen käsittelyyn liittyvä säännösehdotus on tarpeettoman suppea. Henkilötietoja tulisi voida ylipäätään käsitellä ja luovuttaa tunnistuspalvelun toteuttamista varten.

Pidämme luottamusverkoston ja vahvan tunnistamisen sääntelyn kilpailuoikeudellisena ogelmana sitä, että palvelun tarjonta mahdollistetaan jatkossa vain hintasääntelyn kohteena oleville luottamusverkon jäsenille. Samanaikaisesti ns. KaPA-lain myötä tunnistuspalvelujen hankkiminen julkishallinnon toimijoille keskitetään väestörekisterikeskuksen yksinoikeudeksi. Pidämme perusteettomana sähköisen vahvan tunnistamisen ja pankin tarjoamien verkkopalveluiden sekoittamista perusteluissa toisiinsa. Maksupalveludirektiivi (EU 2014/92/EU) edellyttää, että pankki tarjoaa perusmaksutilin käyttömahdollisuuden toimipaikassa ja/tai pankin tarjoamassa sähköisessä palvelussa, mikäli sellainen on saatavilla. Direktiivi ei edellytä vahvan sähköisen tunnistamisvälineen tarjoamista osana perusmaksutiliä, vaan kyse olisi kansallisesta lisäsääntelystä.

Luottamusverkostoon sisältyy piirteitä sekä myynti- että ostomonopolista ja asettaa tunnistuspalvelujen tarjoajat keskenään eriarvoiseen asemaan. Näin ollen kilpailuvaikutukset eivät käsityksemme mukaan ole kaikilta osin Euroopan unionin kilpailusääntelyn mukaisia.

FINANSSIALAN KESKUSLIITTO

Päivi Pelkonen